

Spanje als Bakermat van de tabak en de belangrijke rol van Sevilla daarin

Louis Bracco Gartner

Het is niet onlogisch dat Columbus met het ontdekken van Amerika en het tabaksgebruik aldaar, dat Spanje een belangrijke rol in de verdere verspreiding van tabak als genotsmiddel had. Zo werden in Sevilla de eerste sigaren- en later de eerste sigarettenfabrieken gevestigd. Zo is ook het Spaans de voertaal binnen de internationale tabakswereld, zoals dat het Engels is bij de lucht- en scheepvaart en tegenwoordig ook binnen de ICT wereld en het Frans bij de Posterijen.

Spanje heeft naast zijn vooraanstaande tabaksgeschiedenis nog steeds de grootste import van Havanna sigaren in de gehele wereld, waarvan trouwens een groot deel weer zijn weg vindt naar andere landen.

Men kan zeggen dat de tabak in Spanje zijn overwinningstocht begon.

Het is niet onlogisch dat Columbus met het ontdekken van Amerika en het tabaksgebruik aldaar, dat Spanje een belangrijke rol in de verdere verspreiding van tabak als genotsmiddel had. Zo werden in Sevilla de eerste sigaren- en later de eerste sigarettenfabrieken gevestigd. Zo is ook het Spaans de voertaal binnen de internationale tabakswereld, zoals dat het Engels is bij de lucht- en scheepvaart en tegenwoordig ook binnen de ICT wereld en het Frans bij de Posterijen. Spanje heeft naast zijn vooraanstaande tabaksgeschiedenis nog steeds de grootste import van Havanna sigaren in de gehele wereld, waarvan trouwens een groot deel weer zijn weg vindt naar andere landen.

Men kan zeggen dat de tabak in Spanje zijn overwinningstocht begon.

In 1620 werd onder leiding van de Armenier Juan Baptist Caraffa tabak in Sevilla bewerkt en in de 17^e eeuw kreeg de snuiftabak uit Sevilla grote bekendheid en werd in Nederland bekend onder de naam "Polvo Sevillano".

In 1757 verrees in Sevilla, een enorm fabriekgebouw, ontworpen door de bouwmeester Wandembor waar de eerste sigaren gemaakt werden. Vele kunstenaars vonden op verschillende wijze hun inspiratie in deze fabriek. Niet alleen de componist George Bizet begint zijn verhaal in de opera Carmen in deze bekende tabaksfabriek waar inmiddels ook vanaf het begin van de 19de eeuw sigaretten gemaakt werden.

Afbeelding van Carmen

La Carmencita zingt tijdens een werkpaauze van de sigarettenfabriek, gesteund door de andere vrouwen uit de fabriek, een ballade en probeert daarmee de aandacht te trekken van Don José. Carmen raakt bij een vechtpartij betrokken, wordt opgepakt en aan dezelfde Don José overgedragen. Zij heeft haar doel bereikt, de aandacht die ze eerst niet kreeg heeft ze nu wel. Middels het bekende liefdeslied weet ze haar vrijlating te bewerkstelligen.

Een onbekend gebleven auteur heeft bij een bezoek aan de fabriek een ooggetuigenverslag gedaan zodat de opera liefhebber en ook wij de sfeer van de fabriek zouden herkennen.

Ik citeer: “vervolgens kwamen wij in de zalen waar de *cigarreras* aan den arbeid waren. Een geweldig gesuis, gelijk aan dat van verscheidene zwermen bijen, trof onze oren, zodra wij de voet in een lange galerij zetten, waar talloze, grotendeels jeugdige werksters met een verwonderlijke vlugheid sigaren zaten te rollen, hetgeen hun niet belette met een minst even grote vlugheid te babbelen. Met het gegons paarde zich een bijzonder geluid, door honderden tegelijk in beweging gebrachte scharen of *tyeras* veroorzaakt, want de *tyeras*, die dienen om de punt van de sigaren te snijden, zijn een onmisbaar instrument voor de *cigarreras*. Een volksliedje zegt:

Dijo Dios: Hombre, el pan que comerás,

Con el sudor del rostro ganarás;

Cigarrera, anadio, tu vivras

Con la tyera haciendo: tris, tris, tras.

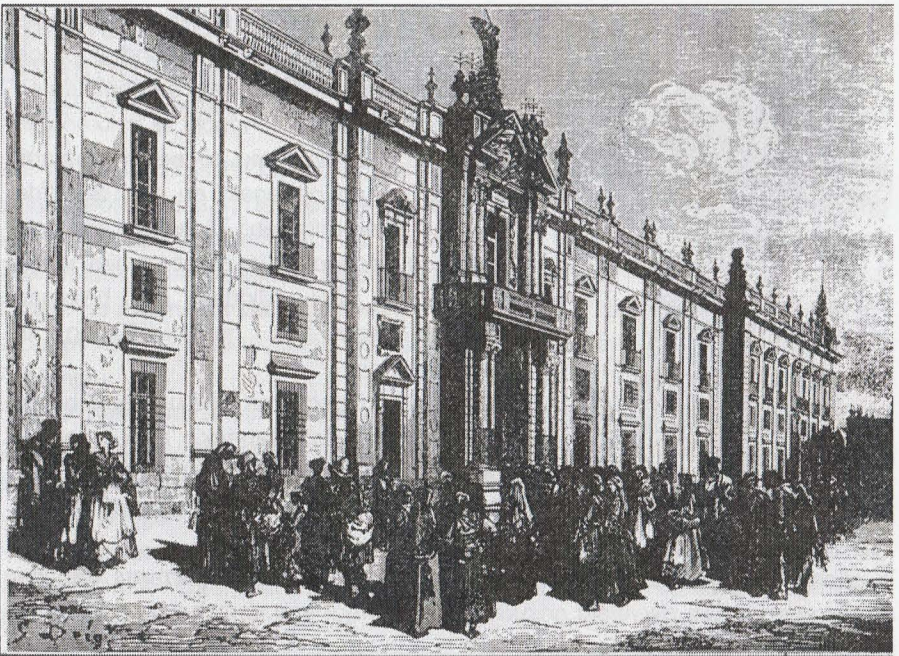
Vertaling:

God zei tot de mens: het Brood, dat zult gij eten

in het zweet uws aanschijns;

cigarreras, voegde Hij er bij,

gij zult leven van de tyera, die doet: tris, tris, tras.

De sigarenfabriek in Sevilla welke in 1757 is gebouwd

Wij bleven bij enige *cigarreras* stilstaan, die men ons als de beste werkster aanduidde en die op een dag tot tien pakjes van vijftig sigaren maakten; de meesten echter maakten op zijn best drie honderd sigaren. Daar zij zeventig cents voor de honderd ontvangen, ziet men dat de ijverigste een aardig daggeld kunnen verdienen; maar gemiddeld verdienen ze nauwelijks vijf-entertig cents daags.

De bij het sigarenmaken gebezigde werksters, die de aristocratie der tabaksfabrieken uitmaken, zijn in het *établissement* bekend onder de naam *pureras*, d.w.z. *puros*-maaksters: aldus heet men in de regel de feitelijke *cigarros puros* of zuivere sigaren die zich onderscheiden van de *cigarros de papel* of sigaretten. De Spaanse sigaren zijn doorgaans vrij groot; dikwijls bestaat het binnengoed (*tripa*) uit Virginia tabak. Terwijl het dekblad (*capa*) van Havanna tabak wordt gemaakt.

Eer men tot de verheven betrekking van *cigarrera* opklimt moet de werkster, die gewoonlijk op haar dertiende jaar als leerlinge in de fabriek komt de verschillende graden der hiërarchie doorlopen; het eerst wordt zij gezet aan

het afstroopen van de grootste ribben der tabaksbladen (strippen) en zo vervolgens tot zij ten slotte de sigaar, *haces el mino* - het popje mag maken, zoals de *cigarrera* dat in haar romantische taal zegt. Haar instrumentarium moet zij zelve verdienen zoals de *espuerta*, de mand, waarin de bladeren worden gelegd, de *tyera* en den *turugo*, die dient om de *puros* rond te maken. De *cigarreras* nemen haar ontbijt en middagmaal naar de fabriek mede, wier werkplaatsen tweemaal daags in grote eetzaal worden herschapen; het riekt dan sterk naar knoflook, rauwen uien, sardientjes, gerookte haringen en gebraden konijn. Schoon water strekt haar tot drank.

In de *Fabrica de tabacos* werkten gewoonlijk vijfenhalfduizend personen, waarvan vierduizend vrouwen. Dat leverde een merkwaardig schouwspel bij het uitgaan van de fabriek. Nauwelijks zijn ze van hare tafels opgestaan of zij vliegen naar de trappen, die zij in volle vaart zingend en lachend afstormen. Bij de uitgang bedaat het rumoer, want volgens het reglement kunnen zij de fabriek niet verlaten zonder te zijn gevisiteerd.

De kunstenaar Gustave Doré, ook bekend als lijfillustrator van Jules Verne, maakte omstreeks 1860 een serie meesterlijke schetsen en in 1916 werd in Wenen het toneelstuk "Die Gitana" met als ondertitel "Szenen aus dem Spanischen Leben um 1830" en speelt de eerste scène dit af "in der Tabakmanufaktur in Sevilla".